

פנינים

הרב אברהם מרדכי וינשטוק

פורסם ב"המבשר תורני"

ריש לקיש הוה מציין מערתא דרבנן (פה, ב)

מדוע ציין רק מערותיהם של הצדיקים

רש"י ביאר, שריש לקיש היה מציין מערות הצדיקים, כדי שלא יכשלו הכהנים להאחיל עליהם, וכדי שלא תארע תקלה על ידי צדיקים. והתקשה הרש"ש, מפני מה ציין רק מערותיהם של צדיקים, הלא אם כדי שלא יכשלו על ידם כהנים, היה לו לציין כל מערה בלתי מוכרת של כל מת, כדי שלא טמאו על ידה הכהנים. ואף שרש"י הסביר שזה כדי שלא תיגרם תקלה על ידי צדיקים, עדיין – כותב הרש"ש, יש בה משום דוחק. ומפרש הרש"ש, שריש לקיש ציין את מערות הצדיקים, כדי שיכירו העם את קבריהם ויבואו להתפלל שם. וכפי שנהג כלב בן יפונה כשרצה להינצל מעצת מרגלים, שהלך והשתטח על קברי אבות במערת המכפלה, לבקש שם רחמים על עצמו (סוטה לד, א).

והגה"ק מקלויזנבורג כתב (שו"ת "דברי יציב" יורה דעה, רלא) שיש ליישב דברי רש"י על פי דברי הרשב"ם (בבא בתרא קיד, א ד"ה מסדרין). שם מבואר בגמרא, שרבי בנאה היה מציין קברותיהם של צדיקים, ופירש הרשב"ם, שדווקא רבי בנאה שהיה אדם גדול וחשוב, הוא שהיתה לו רשות להיכנס לקברי צדיקים, אבל לאדם אחר אסור. ולפיכך כתב ה"דברי יציב", שיש לפרש אף את הגמרא לפנינו, שאכן כוונת ריש לקיש היתה להציל הכהנים מלהיטמא על ידי מערות הצדיקים, ולכן היה מציין. ומשום שדווקא הוא שהיה אדם גדול היתה לו רשות להיכנס לקבריהם. וטרח דווקא בקבריהם, משום שאת שאר הקברים יכול כל אדם לציין, ולא רק ריש לקיש.